

هشدار روی نقاط کور

چند صفحه اول رایگان

خلاصه و نکات مهم

آپدیت مرداد ۱۴۰۵

حقوق تجارت ۳ (اسناد تجاری)

ناشر: پیام نور (مصطفی نصیری، سمیه غلامیان، حسین آبادی)

دانشگاه پیام نور (کد ۱۲۲۳۲۴۳ و ۱۲۲۳۰۵۶) و سایر دانشگاه‌ها

منبع اصلی دانشجویان:

مناسب برای رشته‌های //
حقوق و سایر رشته‌های مرتبط پیام نور

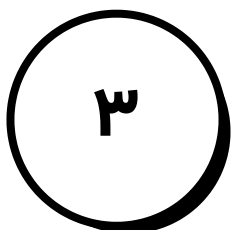
نویسنده جزوه //
تیم تالیف بژیک

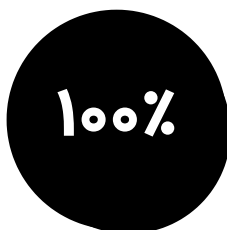
نوع فایل //
خلاصه میکرو طبقه‌بندی شده

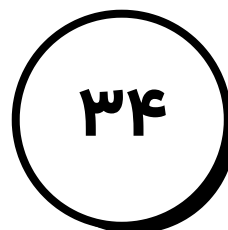
کیفیت //
تضمین ۱۰۰٪ مطالب

ساعت مطالعه

پوشش نکات

صفحه مفید

فصل اول: کلیات اسناد تجاری

✓ تحول تاریخی مبادلات و ظهور اسناد تجاری: انسان‌ها در آغاز از مبادله پایاپای استفاده می‌کردند، سپس پرداخت با وجه نقد رواج یافت و با تغییر رویه تجاری، اسناد و نوشتجات کاغذی جایگزین گردیدند تا نقل و انتقال کالاها و ثروت تسهیل شود.

سال‌های ۱۳۰۳ و ۱۳۰۴ هجری شمسی: تصویب نخستین قوانین مربوط به اسناد تجاری مورد قبول در سطح جهان در حقوق ایران.

سال ۱۳۰۷ هجری شمسی: اصلاح و تکمیل قوانین اولیه اسناد تجاری.

سال ۱۳۱۱ هجری شمسی: تصویب قانون تجارت جامع و تدوین حقوق حاکم بر اسناد تجاری هم‌زمان با قانون مدنی.

مفهوم سند

سند در اصطلاح حقوقی عبارت است از هر نوشته‌ای که در مقام اثبات دعوی یا دفاع از آن قابل استناد باشد (ماده ۱۲۸۴ قانون مدنی)، و در معنی عام به هر تکیه‌گاه و راهنمای مورد اعتمادی اطلاق می‌شود که بتواند اعتقاد دیگران را به درستی ادعا جلب کند.

✓ دسته‌بندی اسناد از نظر اعتبار قانونی (ماده ۱۲۸۶ قانون مدنی):

✓ **سند رسمی (ماده ۱۲۸۷ قانون مدنی):** اسنادی که در اداره ثبت اسناد و املاک، دفاتر اسناد رسمی یا نزد سایر مأمورین رسمی در حدود صلاحیت آن‌ها و بر طبق مقررات قانونی تنظیم شده باشند.

✓ **سند عادی (ماده ۱۲۸۹ قانون مدنی):** تمامی اسنادی که خارج از شمول تعاریف ماده ۱۲۸۷ تنظیم شده و فاقد دخالت مأمور رسمی باشند.

✓ **نقد حقوق‌دانان به تعریف قانون مدنی از سند رسمی:** تعریف ارائه شده در ماده ۱۲۸۷ قانون مدنی به جای ارائه یک تعریف جامع علمی، صرفاً به ذکر مصادیق سند رسمی پرداخته و ناقص تلقی می‌شود.

✓ **الزام به تنظیم اسناد به زبان رسمی کشور:** طبق اصل ۱۵ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، اسناد، متون، کتاب‌های درسی و خطوط رسمی باید به زبان و خط فارسی باشند، در حالی که استفاده از زبان‌های محلی و قومی در رسانه‌ها و تدریس ادبیات آن‌ها در مدارس آزاد است.

✓ جایگاه اسناد تجاری در تقسیم‌بندی اسناد: چک، سفته، برات، دفاتر تجاری، قبض انبار، اوراق بهادار، سهام و ورقه قرضه، قانوناً سند عادی محسوب می‌شوند زیرا بدون حضور مأمور رسمی تنظیم می‌گردند، اما دارای ویژگی‌ها و مزایای خاص قانونی نسبت به اسناد عادی مدنی هستند.

مفهوم سند تجاری

سند تجاری در معنای خاص (اسناد براتی)، به اسناد بهاداری اطلاق می‌شود که جانشین پول نقد در پرداخت‌ها شده، قابلیت نقل و انتقال آسان دارند و متضمن تعهد به پرداخت مبلغی معین در سررسید مشخص یا به صورت عندالمطالبه هستند.

✓ اصطلاح‌شناسی اسناد تجاری در قانون تجارت: قانون تجارت ایران به طور صریح اصطلاح سند تجاری را تعریف نکرده، اما در تبصره ماده ۲۴۴ از «اوراق تجاری» و در ماده ۳۰۷ از «تعهدات براتی» یاد کرده است.

✓ مصادیق اسناد تجاری در معنای خاص: شامل چک، سفته و برات که دارای خصوصیت قابل تنزیل بودن، معین بودن مبلغ و قابلیت معامله در بازار سرمایه و پول هستند.

✓ مصادیق اسناد تجاری در معنای عام: تمامی اسنادی که در روابط تجاری کاربرد دارند اعم از اسناد در وجه حامل، قبض انبار، بارنامه، اوراق سهام و اوراق قرضه.

✓ ذات تجارتی معاملات براتی: بر اساس بند ۸ ماده ۲ قانون تجارت، تمامی معاملات برواتی (اعم از اینکه بین تاجر یا غیرتاجر باشد) ذاتاً معامله تجارتی محسوب می‌شوند.

✓ جنبه تجاری چک و سفته: بر اساس ماده ۳۱۸ و ماده ۵ قانون تجارت، صدور چک و سفته در صورتی سند تجارتی محسوب می‌شود که با رعایت ماده ۵ توسط تاجر یا برای امور تجارتی صادر شده باشد.

مزایا و ویژگی‌های اسناد براتی

✓ وسیله انتقال وجوه و جانشین پول نقد: تسهیل جابه‌جایی اعتبار بین حساب‌ها و اشخاص، کاهش ریسک حمل پول نقد و ایجاد امنیت در پرداخت‌های شهری و بین‌شهری.

✓ وسیله تحصیل اعتبار و قابلیت تنزیل: امکان خرید و فروش نسبه در بازار و تبدیل اسناد وعده‌دار به پول نقد پیش از رسیدن سررسید از طریق کسر مبلغی به‌عنوان تنزیل نزد بانک‌ها.

✓ توجه: این فایل رایگان نیست و منحصراً برای سایت "بژیک" با آدرس اینترنتی www.bzhik.ir تهیه و تنظیم شده است. تمام حقوق مادی و معنوی این محصول، متعلق به سایت "بژیک" می‌باشد؛ هر گونه کپی برداری و انتشار غیر قانونی آن توسط افراد سودجو، بدون اخطار قبلی، پیگرد قانونی در پی خواهد داشت؛ لذا بایستی مستقیماً از این سایت خریداری شود در غیر این صورت مسئولین راضی

نمی باشند و حرام و حق الناس می باشد.

✓ صدور قرار تأمین خواسته بدون تودیع خسارت احتمالی:

✓ بر اساس بند ج ماده ۱۰۸ قانون آیین دادرسی مدنی و ماده ۲۹۰ قانون تجارت، دارنده سند

تجاری می تواند بدون پرداخت خسارت احتمالی، تقاضای توقیف اموال بدهکار را بنماید.

✓ مطابق ماده ۱۱۰ قانون آیین دادرسی مدنی و ماده ۳۰۴ قانون تجارت، خوانده دعوای مستند

به سند تجاری حق تقاضای اخذ تأمین برای خسارات احتمالی خود را ندارد.

✓ مسئولیت تضامنی امضاکنندگان:

✓ بر اساس ماده ۲۴۹ قانون تجارت، تمام افرادی که سندی را به عنوان صادرکننده، برات گیر،

ضامن یا ظهرنویس امضا کرده اند، در مقابل دارنده متضامناً مسئول پرداخت هستند.

✓ دارنده سند اختیار دارد بدون رعایت توالی زمانی، به هر یک از مسئولین به صورت انفرادی یا

به تمامی آنها به صورت مجتمع مراجعه کند.

✓ عدم سقوط تعهد اصلی (پایه): صدور سند تجاری باعث تبدیل تعهد و سقوط دین اولیه ای که

معامله بر مبنای آن رخ داده نمی شود، مگر اینکه طرفین صریحاً بر تبدیل تعهد توافق کرده باشند.

✓ دارای مرور زمان خاص و کوتاه:

✓ مطابق ماده ۳۱۸ قانون تجارت، دعوای راجع به برات، سفته و چک که از طرف تجار یا برای

امور تجاری صادر شده باشد، پس از انقضای ۵ سال از تاریخ اعتراض نامه یا آخرین تعقیب

قضایی مشمول مرور زمان می شود.

✓ بر اساس ماده ۳۱۹ قانون تجارت، پس از انقضای مهلت ۵ ساله مرور زمان تجاری، دارنده

می تواند وجه سند را بر اساس اصل استفاده بلاجهت ظرف مهلت مرور زمان اموال منقول

(۱۰ سال) مطالبه کند.

✓ بررسی تعارض مرور زمان با نظریات شورای نگهبان: با وجود ابطال برخی مواد مرور زمان در

قانون آیین دادرسی مدنی توسط شورای نگهبان، مقررات مرور زمان ماده ۳۱۸ قانون تجارت

همچنان در آرا و رویه های قضایی مجری است.

✓ سیستم تعارض قوانین در اسناد تجاری:

✓ طبق ماده ۳۰۵ قانون تجارت، شرایط اساسی و صوری برات صادره در خارج از کشور تابع

قانون کشور محل صدور است.

✓ مطابق ماده ۳۰۶ قانون تجارت، اقدامات و تشریفات مربوط به حفظ حقوق دارنده (مانند

اعتراض و ابلاغ) تابع قوانین کشوری است که اقدام در آنجا صورت می گیرد.